

лицъ, а изъ здѣшнихъ 49. Подробный списокъ всѣхъ исполнителей въ 1895 г. помѣщенъ въ приложеніи къ этому отчету. Программы вечеровъ и концертовъ хранятся въ канцеляріи Общества.

Хоръ Общества.

Смѣшанный хоръ Общества учрежденный на первыхъ дняхъ основанія Общества, А. Заржицкимъ, въ продолженіи 25-ти лѣтъ подвергался многимъ преобразованіямъ и разнымъ имѣлъ артистическія силы. Всегда однако любезно относился къ Обществу, такъ въ хорошей какъ и въ худой судьбѣ и до тѣхъ поръ не отказываетъ въ своей любезности. Въ минувшемъ году состоялъ изъ 38-ми сопрановъ, 14 альтовъ, 29 теноровъ и 16 басовъ, а всего 97 лицъ. Въ теченіи 1895 года хоръ принималъ участіе въ трехъ вечерахъ и въ концертѣ въ зданіи цирка, аранжированномъ съ цѣлью изданія произведеній Моцарта, а также на похоронахъ Предсѣдателя Комитета Б. Фолянда, въ панихидѣ покойнаго А. Заржицкаго и въ молебнѣ въ день Св. Цециліи, устроенномъ Обществомъ въ костелѣ Піяровъ.

Любительскій оркестръ.

Въ теченіи двадцатипятилѣтняго существованія Общества, каждый изъ директоровъ пробовалъ организовать любительскій оркестръ и силы его употребить въ пользу Общества. Но трудно было хоръ такой удержать, пренму-

ło udział w wieczorach i koncertach osób 27, z miejscowych 49. Lista szczegółowa wszystkich wykonawców w r. 1895, jest zamieszczona w dodatkach do sprawozdania niniejszego. Programy wieczorów i koncertów przechowują się w kancelarji Towarzystwa.

Chór Towarzystwa.

Chór mieszany, zawiązany w pierwszych dniach istnienia Towarzystwa przez Aleksandra Zarzyckiego, różnym w przeciągu 25-iu lat podlegał przeobrażeniom i reformom; różną też, w różnych czasach, przedstawiał wartość artystyczną. Zawsze jednak chętnie niósł usługi instytucji, towarzysząc jej w czasach złej lub dobrej doli, i dotąd tych usług nieść nie przestaje. W roku ubiegłym liczył sopranów 38, altów 14, tenorów 29 i basów 16—razem 97 osób. W ciągu roku 1895 chór uczestniczył w trzech wieczorach i w koncercie danym w cyrku na rzecz wydawnictwa dzieł Moniuszki, oraz na pogrzebie Prezesa Komitetu ś. p. Bogumiła Folanda, w nabożeństwie żałobnem za ś. p. A. Zarzyckiego i nabożeństwie w dniu św. Cecylii, urządzone przez Towarzystwo w kościele popijarskim.

Orkiestra amatorska.

W ciągu dwudziestopięcioletniego istnienia Towarzystwa, każdy z dyrektorów kilkakrotnie próbował założyć orkiestrę amatorską i zużytkować jej siły na potrzeby Towarzystwa. Ta jednak nigdy długo utrzymać

щественно по причинѣ неустойчивости самихъ любителей. Въ послѣдній разъ организованъ г-омъ С. Носковскимъ, а въ 1890 году отданъ въ управленіе опытному въ этомъ направленіи г-ну А. Мюнхгеймеру и существуетъ до сихъ поръ. Въ началѣ второго періода 1895 г. Мюнхгеймеръ по причинѣ недостатка времени отказался отъ обязанностей директора оркестра и комитетъ поручилъ это званіе г-ну М. Герцу. По причинѣ именно этой перемѣны, оркестръ въ продолженіи всего года только одинъ разъ принималъ участіе въ симфоническомъ вечерѣ, аранжированномъ г. Мюнхгеймеромъ. Въ настоящее время оркестръ состоитъ изъ 71 лица.

Мужской хоръ.

Въ первомъ году существованія Общества, директоръ Александръ Заржицкій пробовалъ организовать постоянный мужской хоръ. Желанія его увѣнчались успѣхомъ; члены нѣсколькихъ существующихъ тогда квартетныхъ кружковъ, по вызову директора Заржицкаго организовали довольно хорошій мужской хоръ, и даже въ нѣсколькихъ вечерахъ принимали дѣятельное участіе. Но это было не на долго. Члены перестали приходить на пробныя лекціи и проектъ Заржицкаго пропалъ. Съ тѣхъ поръ уже ни одинъ изъ директоровъ не возобновлялъ этого проекта. Едва въ минувшемъ году удалось директору Носковскому собрать значительное число любителей квартетнаго мужскаго пѣнія, и образовать отличный мужской хоръ, надлежаще выученный. Спустя нѣкоторое время новый хоръ сдѣлалъ

się nie mogła, zazwyczaj z braku wytrzymałości ze strony amatorów. Zorganizowana ostatni raz przez Zygmunta Noskowskiego, następnie w 1890 roku oddana pod dyktando tak doświadczonemu w sprawach kierowania orkiestrą, jak dyrektor Adam Münchheimer, przetrwała szczęśliwie aż do dziś dnia. Z początkiem drugiego sezonu 1895 r., Münchheimer, z powodu braku czasu, zrzekł się obowiązków dyrektora orkiestry amatorskiej, które Komitet powierzył wice-dyrektorowi Towarzystwa p. M. Hertzowi. Z powodu właśnie tej zmiany, orkiestra w ciągu całego roku, raz tylko występowała publicznie, mianowicie w wieczorze symfonicznym, urządzonym przez Münchheimera. Obecnie orkiestra liczy w swym składzie 71 osób.

Chór męzki.

W pierwszym roku istnienia Towarzystwa, dyrektor Aleksander Zarzycki, próbował zorganizować przy Towarzystwie stały chór męzki. Próba wypadła o tyle pomyślnie, że członkowie kilku podówczas istniejących kółek kwartetowych, usłuchawszy wezwania dyrektora Zarzyckiego, sformowali wcale dobry chór męzki, i w paru wieczorach Towarzystwa czynny brali udział. Rychło jednak ostygłszy w pierwotnym zapale, przestali uczęszczać na próby, wskutek czego piękny projekt Zarzyckiego spelił na niczem. Odtąd żaden z dyrektorów nie kusił się o zorganizowanie na nowo chóru męzkiego. Dopiero w roku ubiegłym udało się dyrektorowi Noskowskiemu zebrać pokaźną gromadkę amatorów śpiewu kwartetowego męzkiego, wytworzyć z nich wyborny chór męzki i wyćwiczyć należycie. W krótkim czasie nowy chór tak znaczne robi po-

такъ значительные успѣхи, что на конкурсѣ „Лютни“ получаетъ обѣ первыя награды, и принималъ дѣятельное участіе въ вечерахъ, признають ему названіе перваго хора въ Варшавѣ. Нынѣ имѣетъ уже славу важнаго артистическаго собранія.

Секція любителей церковной музыки.

Нѣсколько десятковъ лѣтъ тому назадъ, когда въ Германіи, появившіеся отзывы относительно реформы церковной музыки, вызвали движеніе не только во всей Европѣ, но и въ нѣкоторыхъ мѣстностяхъ Америки, у насъ между тѣмъ отразились весьма слабо. Едва въ 1894 г. чаще, чѣмъ когда либо, появляющіяся въ публичныхъ журналахъ статьи, относительно реформы этой музыки и многочисленныя требованія людей, занимающихся ею, особенно со стороны главнаго апостола реформы, Кс. Бронислава Маріанскаго, стали причиной, что Комитетъ Музыкальнаго Общества открылъ, согласно § 1 и 5 устава, отдѣльную секцію, подъ названіемъ: „Секція любителей церковной музыки“. Эта секція тѣмъ отличается отъ существующаго въ 1815 году подъ предсѣдательствомъ генерала Рожнецкаго „Общества Друзей церковной музыки;“ что въ то время, когда цѣлью этого послѣдняго было исполненіе церковныхъ сочиненій, не обращая вниманія соотвѣтствовали ли они серіозностью своему назначенію, цѣлью нашей секціи стало исполнять музыку согласно требованіямъ церкви, а также поощреніе къ обученію этому пѣнію съ помощью издаванія соотвѣтственныхъ музыкальныхъ сочиненій, конкурсовъ, пособій и т. п.

Обширныя эти цѣли требовали значительнаго капитала, дабы можно привести ихъ въ исполненіе, и получить хорошіе результаты. Общее экстренное собраніе членовъ Обще-

stępy, że na konkursie „Lutni“ obie pierwsze zdobywa nagrody, kilkakrotnym zaś występem na estradzie, opinią pierwszorzędnego chóru męskiego w Warszawie. Obecnie ma już ustaloną sławę poważnego ciała artystycznego, zbiorowego.

Sekcja miłośników muzyki kościelnej.

Podczas gdy poruszona w Niemczech, przed kilkudziesięciu laty, sprawa reformy muzyki kościelnej, wywołała ruch w całej Europie i w wielu nawet miejscowościach Ameryki, u nas bardzo słabym odbiła się echem. Dopiero w 1894 r., częściej niż kiedykolwiek pojawiające się w pismach publicznych głosy w sprawie reformy tej muzyki, oraz liczne żądania osób gorliwie ją popierających, a zwłaszcza ze strony głównego u nas propagatora idei reformy, ks. Bronisława Marjańskiego, skłoniły Komitet Towarzystwa Muzycznego do utworzenia w myśl §§ I i V ustawy, sekcji oddzielnej pod nazwą: „Sekcja miłośników muzyki kościelnej“. Ta sekcja tem się różni w zasadzie od istniejącego w 1815 r., pod prezydencją generała Różnieckiego, „Towarzystwa przyjaciół muzyki kościelnej“, że gdy zadaniem tego ostatniego było wykonywanie muzyki religijnej bez względu czy ta odpowiadała bądź nie odpowiadała powadze i duchowi kościoła, celem sekcji naszej jest uprawianie muzyki w duchu wymagań kościoła, oraz zachęta do uprawiania tego śpiewu, zapomocą wydawnictw stosownych utworów muzycznych, konkursów, podręczników i t. p.

Obszerne cele sekcji znacznych wymagają funduszków, by mogły być przeprowadzone należycie, i pożądanę wydać rezultaty. Ogólne nadzwyczajne zgromadzenie człon-

ства, принявъ единогласно 17 іюня 1894 г. проектъ открытія секціи, согласно мнѣнію комитета, не забыло вмѣстѣ съ тѣмъ и о обезпеченіи фонда.

Согласно рѣшенію собранія, капиталъ этого отдѣленія составляютъ: а) добровольныя пожертвованія; б) отсчитываніе 6-и рублей изъ годовичныхъ взносовъ отъ духовныхъ лицъ и органистовъ, которые при запискѣ въ члены Общества объявятъ согласіе дѣйствованія исключительно въ пользу этого отдѣленія.

Вышеуказанное постановленіе состоялось 1 января м. г.; и съ этого именно числа секція начинаетъ свою дѣятельность.

Первое засѣданіе секціи состоялось 24 января м. г., на которомъ первенство ея управленіемъ было поручено Кс. Антопу Нововойскому; въ члены же управленія приглашены были Кс. Левъ Мочинскій, Теофилъ Ковальскій, редакторъ газеты „Церковное пѣніе“, Брониславъ Маріанскій, гг. Машиновскій, редакторъ „Zogzu“, Сигизмундъ Носковскій и Александръ Полинскій.

Въ продолженіи года секція издала „Rocznik dla organistów na rok 1896“ и приготовила „Przewodnik w wyborze dzieł muzyki kościelnej“.

Въ концѣ 1895 года 120 членовъ Музыкальнаго Общества принадлежало къ отдѣленію „Любителей церковной музыки.“

Отдѣленіе имени Монюшки.

Нѣкоторые изъ членовъ Общества, желая избѣгнуть потери множества музыкальных произведеній Станислава

ków Towarzystwa, zatwierdziwszy jednomyślnie w dniu 17 czerwca 1894 r., projekt założenia sekcji w myśl wniosku Komitetu, nie zapomniało też i o jej funduszach.

Na mocy uchwały tegoż zgromadzenia, fundusze sekcji mają się tworzyć: *a)* z ofiar dobrowolnych; *b)* z odtrącania 6 rubli z opłat rocznych członkowskich od tych duchownych i organistów, którzy przy zapisywaniu się na członków Towarzystwa, oświadczą w deklaracji, że zapisują się wyłącznie w celu popierania zadań sekcji.

Uchwała powyższa weszła w wykonanie z dniem 1 stycznia r. z., z tej też daty sekcja swą działalność rozpoczęła.

Pierwsze posiedzenie sekcji odbyło się w dniu 24 stycznia r. z., na którem przodownictwo w jej zarządzie oddano ks. Antoniemu Nowowiejskiemu; na członków zaś tego zarządu powołano księży: Leona Moczyńskiego, Teofila Kowalskiego redaktora Gazety „Śpiew kościelny“, Bronisława Marjańskiego, oraz pp. Malinowskiego, redaktora „Zorzy“, Zygmunta Noskowskiego i Aleksandra Polińskiego.

W ciągu roku sekcja wydała „Rocznik dla organistów na rok 1896 r.“, oraz przygotowała „Przewodnik w wyborze muzyki kościelnej“.

Z końcem roku 1895, z grona członków Towarzystwa należało do sekcji „Miłośników muzyki kościelnej“ 120 osób.

Sekcja imienia Moniuszki.

Grono członków Towarzystwa muzycznego, pragnąc uchronić od zatury mnóstwo kompozycji muzycznych

Монюшки, оставшихся въ рукописи, заняться собраніемъ воспоминаній послѣ геніальнаго пѣвца и по мѣрѣ средствъ издать нѣкоторые произведенія для обогащенія мѣстной народной литературы музыкальной, а вмѣстѣ съ тѣмъ для почтенія памяти Ст. Монюшки, по иниціативѣ г. Ивана Карловича, согласно § 5 Устава Общества, постановило 26 декабря 1891 г. основать отдѣленіе „имени Монюшки“.

Члены отдѣленія раздѣляются на дѣйствительныхъ и покровителей. Дѣйствительными могутъ быть только члены Музыкальнаго Общества, а то на томъ основаніи, что отдѣленіе не составляетъ отдѣльнаго самого по себѣ Общества, но служить помощью для комитета Общества въ спеціальной артистической цѣли, касающейся исключительно Монюшки. И потому въ управленіи отдѣленіемъ состоитъ двухъ членовъ комитета, а именно: музыкальный директоръ и секретарь.

Членами покровителями могутъ быть лица, не принадлежащіе къ обществу. Дѣйствительные уплачиваютъ годично 3 руб.—покровители же увеличиваютъ капиталъ секціи одновременными пожертвованіями. Изъ этихъ взносовъ и пожертвованій, а также изъ прихода по аранжированнымъ секціей концертамъ, образуется ея капиталъ. Основателями отдѣленія было 16 членовъ: Владиславъ Богуславскій, Андрей Бліомбергъ, Альфонсъ Брюль, Станиславъ Цѣхомскій, Бонифатій Дзидулевичъ, Иванъ Карловичъ, Милошъ Котарбинскій, Петръ и Юліанъ Машинскіе, Адамъ Мюнхгеймеръ, Станиславъ Недзельскій, Сигизмундъ Носковскій, Александръ Полинскій, Александръ Райхманъ, Юлій Статлеръ и Владиславъ Захоровскій.

Въ теченіи четырехлѣтняго существованія, отдѣленіе успѣло собрать много матеріала въ автографахъ, письмахъ,

Stanisława Moniuszki, pozostałych w rękopisach, zająć zbieraniem pamiątek po genialnym pieśniarzu, a w miarę posiadanych środków, wydawnictwem cenniejszych kompozycji dla wzbogacenia literatury muzycznej krajowej, a zarazem dla przechowania pamięci mistrza, z inicjatywy p. Jana Karłowicza, w myśl § 5 ustawy Towarzystwa, uchwaliło w dniu 26 grudnia 1891 r. uorganizować przy Towarzystwie „Sekcję imienia Moniuszki“.

Członkowie sekcji dzielą się na rzeczywistych i popierających. Rzeczywistymi mogą być tylko członkowie Towarzystwa muzycznego, a to na zasadzie, iż sekcja nie stanowi oddzielnego, samoistnego stowarzyszenia, lecz niesie jedynie pomoc Komitetowi Towarzystwa w specjalnym celu artystycznym, dotyczącym wyłącznie Moniuszki. I dlatego w zarządzie sekcji bierze stały udział dwóch członków Komitetu, mianowicie: dyrektor muzyczny i sekretarz.

Członkami popierającymi mogą być osoby nienależące do Towarzystwa. Rzeczywiści, wnoszą składkę roczną w ilości rub. 3, zaś popierający zasilają fundusze sekcji jednorazowymi ofiarami. Z tych właśnie składek i ofiar, oraz z dochodu koncertów urządzanych przez sekcję, tworzą się jej fundusze.

Zawiązek sekcji stanowiło następujących 16-tu członków: Władysław Bogusławski, Andrzej Blomberg, Alfons Brühl, Stanisław Ciechomski, Bonifacy Dziadulewicz, Jan Karłowicz, Miłosz Kotarbiński, Piotr i Julian Maszyńscy, Adam Münchhejmer, Stanisław Niedzielski, Zygmunt Noskowski, Aleksander Poliński, Aleksander Rajchman, Juliusz Stattler i Władysław Zahorowski.

W ciągu czteroletniego istnienia, sekcja zdołała zebrać bardzo wiele materiału w autografach, listach, portretach

портретахъ и разныхъ воспоминаніяхъ, касающихся Станислава Монюшкы или его родныхъ; все это можетъ служить матеріаломъ не только для изданія рукописныхъ сочиненій, но и для будущихъ біографовъ.

Въ концѣ 1895 г. отдѣленіе состояло изъ 26 членовъ, въ томъ числѣ почетнаго члена г. Ивана Карловича, который по причинѣ нездоровья отказался отъ предводительства по управленію секціей; на его мѣсто собраніе членовъ отдѣленія единогласно избрало г. Владислава Захоровскаго.

Капиталь отдѣленія на текущій годъ составляетъ 1,304 р. 41 к.

Музыкальная школа.

Музыкальная школа при Обществѣ, существуетъ съ 11 іюня 1883 года, согласно уставу, утвержденному Министромъ Внутреннихъ Дѣлъ.

Главную цѣль этой школы составляетъ не столь обученіе исключительныхъ талантовъ, сколько возбужденіе музыкальнаго вкуса любительскихъ кружковъ, помощью практической науки, обработки новыхъ силъ артистическихъ, для Общества, такъ инструментальныхъ какъ равно и вокальныхъ, могущихъ впослѣдствіи служить основаніемъ хоровъ или выборкой солистовъ. Это именно согласіе школы въ своихъ цѣляхъ съ Обществомъ, составляетъ главную разницу между другими подобными учрежденіями, уже существующими.

По причинѣ недостатка денегъ, на первомъ году существованія школы (1884) открыто временно классъ хороваго пѣнія, который былъ отданъ комитетомъ г-ну Петру Машинскому. Въ 1887 открыто классъ духовыхъ инстру-

i różnych pamiątkach dotyczących Stanisława Moniuszki lub jego rodziny, mogącego już posłużyć nietylko do celów wydawnictwa dzieł rękopiśmiennych, ale i dla przyszłych jego biografów.

Z końcem roku 1895, sekcja liczyła członków rzeczywistych 26-u, w ich liczbie i członka honorowego, p. Jana Karłowicza, który z powodu słabości zdrowia zrzekł się przewodnictwa w zarządzie sekcji; na jego miejsce, zebranie członków sekcji powołało jednomyślnie p. Władysława Zahorowskiego.

Remanent funduszu sekcji na rok bieżący, wynosi rub. 1304 kop. 41.

Szkoła muzyczna.

Szkoła muzyczna istnieje przy Towarzystwie, na zasadzie ustawy, zatwierdzonej przez Ministra Spraw Wewnętrznych, dnia 11 czerwca 1883 roku.

Głównem zadaniem szkoły jest nie tyle kształcenie talentów wybitnych, ile umuzykalnienie kółek amatorskich, zapomocą praktycznie ułatwionego systemu nauki i wyrobienie dla Towarzystwa nowych sił artystycznych, zarówno instrumentalnych jak i wokalnych, mogących posłużyć do wytworzenia orkiestry, chórów i solistów. Ta właśnie solidarność celów i dążeń szkoły z Towarzystwem ściśle określona, stanowi główną różnicę tego zakładu naukowego od innych już istniejących.

Z powodu braku funduszu, w pierwszym roku istnienia szkoły (1884), otwarto tylko klasę śpiewu chórowego, którą Komitet powierzył p. Piotrowi Maszyńskiemu. W 1887 otwarto klasę instrumentów dętych; koszt nabycia instru-

ментовъ; деньги на покупку инструментовъ употреблено изъ дохода концерта, аранжированнаго въ концѣ 1887 г., а также изъ фондовъ Общества.

Въ 1888 году, членъ Общества, г. Викторъ Піонтковскій, представилъ проектъ основанія при музыкальной школѣ, класса дикціи и декламаціи. Поводомъ проекта, какъ и согласія со стороны Общаго собранія, служила истинная непреложность исправленія дикціи пѣвцовъ, пренебрегающихъ наукой пѣнія, и вслѣдствіе этого, лишаящихъ сценическія произведенія истиннаго артистическаго характера. А такъ какъ въ лицѣ учителя пѣнія, трудно соединить и хорошаго информатора разборчиваго выговора, и непремѣнной для пѣвцовъ декламаціи, то школа поручила это обученіе спеціалистамъ. Классъ этотъ, основанный въ 1889 г. первоначально веденъ былъ Іосифомъ Котарбинскимъ, артистомъ Варшавскихъ театровъ; большое однако стеченіе учениковъ и ученицъ, а также распредѣленіе занятій, по правиламъ обработаннымъ г. Піонтковскимъ, принудило пригласить съ учительскою помощью г. Владислава Шимаковского, артиста драматическаго театра.

Первый публичный актъ воспитанниковъ школы состоялся въ помѣщеніи Общества, въ іюнѣ мѣсяцѣ 1891 года.

Въ административномъ отношеніи классъ оставался подъ контролей комитета, который назначилъ г. Піонтковскаго въ характерѣ довѣреннаго, съ обязанностью усмотрѣть надъ исполненіемъ установленныхъ правилъ. Въ 1892 году такимъ довѣреннымъ, съ названіемъ инспектора, избранъ былъ г. Александръ Райхманъ, членъ комитета.

Въ составѣ учителей происходили разныя перемѣны: въ 1892 г. въ помощь учительскаго труда былъ приглашенъ г. Генрихъ Грубинскій, артистъ варшавскихъ театровъ; въ концѣ того-же года отказался г. Шимаковский, въ полови-

mentów został pokryty dochodem z koncertu, urządzonego w końcu 1887 r., w części zaś z funduszków Towarzystwa. W 1888 r. członek Towarzystwa, p. Wiktor Piątkowski przedstawił projekt otwarcia przy szkole muzycznej klasy dykcji i deklamacji. Motywem wniosku zarówno jak i przychyłnej uchwały Ogólnego zebrania, była konieczność podjęcia starań około poprawy dykcji śpiewaków, zaniedbanej w nauce śpiewu i skutkiem tego pozabawiającej produkcje estradowe i sceniczne cech artyzmu rzetelnego. Że zaś niepodobna w osobie nauczyciela śpiewu połączyć warunków dobrego informatora wyraźnej wymowy i poprawnej dla śpiewaków deklamacji, przeto wykład tych umiejętności powierzyła szkoła specjalistom. Klasa ta otwarta w 1889 r., pierwotnie była prowadzoną przez Józefa Kotarbińskiego, artystę teatrów warszawskich; liczny jednak napływ uczniów i uczennic, oraz podział zajęć szkolnych usystematyzowany w wypracowanym przez p. Piątkowskiego regulaminie, spowodował konieczność przybrania do pomocy nauczycielskiej Władysława Szymanowskiego, artystę teatru Rozmaitości.

Pierwszy popis publiczny wychowañców szkoły, odbył się w lokalu Towarzystwa, w czerwcu 1891 r.

Pod względem administracyjnym klasa pozostawała pod kontrolą Komitetu, który wyznaczył p. Piątkowskiego na delegata, z obowiązkiem czuwania nad stosowaniem w praktyce przyjętego dla niej regulaminu. W r. 1892 takim delegatem, z tytułem inspektora, został mianowany p. Aleksander Rajchman, członek Komitetu.

W składzie personelu nauczycielskiego zachodziły kolejno różne zmiany: w 1892 r. do pomocy w pracy nauczycielskiej przybrano p. Henryka Grubińskiego, artystę teatrów warszawskich, w końcu tegoż roku podał się do

нѣ же слѣдующаго года, г. Котарбинскій оставилъ Варшаву. Нынѣ въ классѣ ведутъ уроки дикціи и декламаціи гг. Г. Грубинскій и В. Рапацкій, артисты Варшавскихъ театровъ, теоретическое же преподаваніе ведетъ г. Маріанъ Гавалевичъ.

Въ 1890 году, по инициативѣ директора Носковского, открытъ при школѣ и отданъ подъ его предводительство, классъ пѣнія для дѣтей: въ началѣ же минувшаго года, классъ игры для органовъ, открытъ по желанію секціи любителей церковной музыки. Учителемъ въ этомъ классѣ состоитъ г. Генрихъ Маковский.

Въ 1895 году дѣйствующими были слѣдующіе классы: соловаго пѣнія, хорового, пѣнія для дѣтей, классъ духовыхъ инструментовъ, подраздѣляющійся на слѣдующія отдѣленія: корнета, вальторни и пузона; классъ контрабаса, игры на органахъ, дикціи и декламаціи.

Управление школы составляло 4-хъ членовъ комитета: Адамъ Мюнхгеймеръ — директоръ школы, Станиславъ Цѣхомскій — инспекторъ музыкальныхъ классовъ, Александръ Райхманъ — инспекторъ класса дикціи и декламаціи, и Александръ Полинскій, какъ секретарь. Школьное управленіе вмѣстѣ съ учителями отдѣльныхъ классовъ составляетъ педагогическій совѣтъ и экзаменаціонную комиссію.

Плата учителей состояла изъ школьныхъ взносовъ, которые составляютъ: классъ соловаго пѣнія и декламаціи по 60 руб. въ годъ; классъ духовыхъ инструментовъ по 1 руб. въ мѣсяцъ; классъ пѣнія для дѣтей по 25 коп. въ мѣсяцъ отъ дѣтей членовъ Общества, отъ другихъ же по 50 коп. въ мѣсяцъ. Хоровому пѣнію и игрѣ на органахъ обучается бесплатно.

Въ классахъ духовыхъ инструментовъ и контрабасса учителя получаютъ плату въ количествѣ 75 коп. за одинъ

uwolnienia p. Szymanowski, zaś w połowie roku następnego p. Józef Kotarbiński opuścił Warszawę. Obecnie w tej klasie prowadzą wykłady dykcji i deklamacji, pp. H. Grubiński i Wincenty Rapacki artyści teatrów warszawskich, wykłady zaś teoretyczne, Marjan Gawalewicz.

W 1890 r. z inicjatywy dyrektora Noskowskiego została otworzona przy szkole i pod jego kierunek oddana, klasa śpiewu dla dzieci, zaś w początku roku ubiegłego klasa gry organowej, otwarta w skutek życzenia „sekcji miłośników muzyki kościelnej“. Nauczycielem tej klasy jest p. Henryk Makowski.

W roku 1895 następujące klasy były czynne: śpiewu solowego, śpiewu chórowego, śpiewu dla dzieci, klasa instrumentów dętych, rozdzielająca się na oddziały: trąbki, waltorni i puzonu; klasa kontrabas, gry organowej, oraz dykcji i deklamacji.

Zarząd szkoły składał się z 4-ch członków Komitetu: Adama Münchhejmera—dyrektora szkoły, Stanisława Ciechomskiego—inspektora klas muzycznych, Aleksandra Rajchmana—inspektora klasy dykcji i deklamacji i Aleksandra Polińskiego—jako sekretarza. Zarząd szkoły wraz z nauczycielami klas poszczególnych, stanowi zarazem radę pedagogiczną i komisję egzaminacyjną szkoły.

Fundusz na opłatę nauczycieli tworzył się z opłat szkolnych, które wynoszą: w klasie śpiewu solowego i deklamacji po 60 rubli rocznie; w klasie instrumentów dętych po rublu miesięcznie, w klasie śpiewu dla dzieci po kop. 25 miesięcznie od dzieci członków Towarzystwa, zaś od obcych po kop. 50 miesięcznie. W klasach śpiewu chórowego i organowej, uczniowie pobierają naukę bezpłatnie.

W klasach instrumentów dętych i kontrabas, nauczyciele pobierają wynagrodzenie stałe, w ilości 75 kop.

часть. Изъ взносов въ классахъ соловаго пѣнія и декламаціи отсчитывается 20% въ пользу Общества, остальное какъ гонораръ учителей тѣхъ же классовъ, соотвѣтственно числу преподаваемыхъ лекцій.

Учитель въ классѣ игры на органахъ получаетъ жалованіе изъ фонда „Секціи любителей церковной музыки“.

Учитель хороваго пѣнія (приготовительный классъ), а также директоръ оркестра любителей, получаютъ плату изъ средствъ Общества, по 200 руб. каждый. Директоръ школы, инспектора классовъ, секретарь и учитель класса пѣнія для дѣтей исполняютъ свои обязанности бесплатно.

Въ продолженіи года преподавало лекціи 8 учителей, а именно: въ классѣ соловаго пѣнія г. Владиславъ Миллеръ; въ классѣ контрабаса г. Августъ Мейеръ, хороваго пѣнія г. Сигизмундъ Носковскій; игры на органахъ г. Генрихъ Маковскій, въ классѣ декламаціи гг. Маріянъ Гавалевичъ, Генрихъ Грубинскій и Викентій Рапацкій.

Въ обоихъ полугодіяхъ освобождено отъ платы 21 учениковъ и ученицъ, а именно: въ классѣ декламаціи 20 (въ первомъ полугодіи 9 — во второмъ 11), въ классѣ соловаго пѣнія одну ученицу.

Изъ общаго числа 50 уроковъ еженедѣльно, приходится для классовъ: декламаціи 8 часовъ, соловаго пѣнія 4, хороваго 4, духовыхъ инструментовъ $7\frac{1}{2}$, контрабаса 2, пѣнія для дѣтей 2 и игры на органахъ $22\frac{1}{2}$.

Въ теченіи минувшаго года обучалось, въ классахъ: хороваго пѣнія (приготовительный классъ) 38 лицъ, пѣнія для дѣтей 32, соловаго пѣнія 11, дикціи и декламаціи 30, ду-

za godzinę udzielanych lekcyj, zaś z wpływów w klasach śpiewu solowego i deklamacji, odtrąca się 20% (z dochodów każdej z tych klas) na rzecz Towarzystwa, reszta zaś rozdziela się między nauczycieli tych klas, w stosunku liczby godzin udzielonych lekcyj.

Nauczyciel w klasie gry organowej pobiera stałą płacę roczną z funduszków „sekcji miłośników muzyki kościelnej.”

Nauczyciel klasy śpiewu zbiorowego (klasa przygotowawcza), oraz dyrektor orkiestry amatorskiej, pobierają pensje stałe z funduszków Towarzystwa, po 200 rubli każdy. Dyrektor szkoły, inspektorowie klas, sekretarz i nauczyciel w klasie śpiewu dla dzieci, pełnią swe obowiązki bezpłatnie.

W ciągu roku wykładało w szkole 8-miu nauczycieli, mianowicie: w klasie śpiewu solowego p. Władysław Miller; w klasie kontrabas — p. August Meyer, śpiewu chóralnego — p. Zygmunt Noskowski, gry organowej — p. Henryk Makowski, w klasie deklamacji pp. Marjan Gawalewicz, Henryk Grubiński i Wincenty Rapacki.

W obu półroczach szkolnych, uwolniono od wpisu 21 uczniów i uczennic, mianowicie: w klasie deklamacji 20 (w pierwszym półroczu 9, w drugim 11), w klasie śpiewu solowego jedną uczennicę.

Z ogólnej liczby 50-ciu lekcyj tygodniowo, przypada na klasy: deklamacji godzin 8, śpiewu solowego 4, chórowego 4, instrumentów dętych $7\frac{1}{2}$, kontrabas 2, śpiewu dla dzieci 2, gry organowej $22\frac{1}{2}$.

W ciągu roku ubiegłego, uczęszczało na wykłady, do klas: śpiewu chórowego (oddział przygotowawczy) 38 osób, śpiewu dla dzieci 32, śpiewu solowego 11, dykcji i deklamacji 30, instrumentów dętych 31, organowej 28;

ховыхъ инструментовъ 31, игры на органахъ 28; во всѣхъ классахъ вмѣстѣ обучалось 170 учениковъ и ученицъ.

Библіотена.

Къ дѣятельности Общества принадлежало и основаніе музыкальной бібліотеки согласно уставу. Съ самаго начала своего существованія Общество заботилось о бібліотекѣ, въ составъ которой вошли бы не только знаменитыя сочиненія относительно искусства, но и теоретическія, разсужденія композиціи, гармоніи, инструментациа, школы, сочиненія, связанныя съ исторіей, эстетикой и музыкальной критикой. Основаніе такой бібліотеки представляло значительныя затрудненія, по поводу чрезвычайныхъ расходовъ, если бы желательно было сдѣлать ее совершенной. Чтобы одолѣть эти трудности, комитетъ Общества обратился къ извѣстнымъ любителямъ музыки, съ просьбою вспомошествованія бібліотеки подарками, обѣщая съ своей стороны ежегодно увеличивать бібліотеку хорошими артистическими сочиненіями. Прошеніе комитета достигло своей цѣли.

Многіе члены Общества равно какъ и лица постороннія, понимая вліяніе хорошей бібліотеки на искусство, поспѣшили съ жертвами, которыя составили начало бібліотеки. Самыми щедрыми оказались: г-жа Марія Мухановъ, рожденная гр. Нессельроде, Тома Лебрунъ, Стан. Левенштейнъ, Гавріилъ Рожнецкій, Генрихъ Теплицъ, Книжныя магазины: Гебетнера и Вольфа, Сенневальда, Гезика, и многихъ другихъ, которые поддерживали бібліотеку въ теченіи